

Faiz Kararı ile İlgili Makro Ekonomi Gündemi ve Duygu Durumu İncelemesi: Twitter Analizi

Ebru Z. BOYACIOĞLU¹, Ertuğrul TÜRKSEVER², Tuba ADIGÜZEL³, Hilal TAŞ⁴, Busenur ULU⁵

Özet

Twitter, toplum gündeminin yansıtıldığı önemli sosyal medya platformlarından biridir. Merkez Bankası Para Politikası Kurulu tarafından açıklanan faiz kararı ile birlikte Twitter'da yapılan paylaşımlarda kullanıcıların makroekonomik değerlendirmeleri ve duygu durumları yer almaktadır. Bu çalışma, Merkez Bankası'nın 23 Haziran 2022 tarihli faizi sabit tutma kararının ardından Twitter verilerinin taranması ve içerik analizi yapılarak incelenmesini kapsamaktadır. Çalışma, Merkez Bankası faiz kararı sonrası Twitter kullanıcılarının faiz kararına ilişkin bakış açılarını ortaya koymayı ve makroekonomik değişkenler ile duygu durumları arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır. 23 Haziran saat 09:00 ile 25 Haziran 2022 saat 21:00 arasında atılan 1050 tweet çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Faiz kararına ilişkin örneklem 443 tweete indirgenerek makine tabanlı öğrenim yöntemi ile kodlanmıştır. Çalışmada MAXQDA nitel veri analiz programı kullanılarak, faiz kararına ilişkin duygu durumları ve makroekonomik değerlendirmeler Plutchik Duygu Çarkı ile analiz edilmiştir. Faiz kararı ile ilgili tweet içerikleri incelendiğinde makroekonomik değişkenler olarak en fazla enflasyon, faiz, döviz üçlüsünün yer aldığı belirlenmiştir. Faiz kararına yönelik öne çıkan temel duyguların ise öfke, tikslenme ve korku şeklinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Olumsuz temel duygulara ilaveten ikincil duygulardan rahatsızlık, sıkıntı, kaygı, kabulleniş ve sükûnet en yoğun hissedilen duygulardır. Araştırma kapsamında sunulan bulguların ekonominin gereksinim ve beklentilerine yönelik kamuoyu verisi elde etmede fayda sağlaması ve para politikası kararları alınırken ek veri seti olarak değerlendirilmesi öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Faiz Kararı, Merkez Bankası, Twitter, Plutchik Duygu Çarkı, Maxqda,

Jel Kodu: E4, E43, E58

Examining The Macro Economic Agenda and Emotions Related To Interest Decision: Twitter Analysis

Abstract

Twitter is one of the major social media actor where the agenda of society is reflected. After the Central Bank's interest rate decision, Twitter users shared tweets about macroeconomic and emotional situations. The research aims to determine the macroeconomic agenda and emotional situation with a longitudinal research by analyzing the tweets on Twitter about the interest rate decision of the Central Bank. Tweets between 23 June 2022 09:00 a.m. and 25 June 2022 21:00 a.m. were included, and a total of 1050 tweets were captured and 443 tweets were examined. MAXQDA, a qualitative data analysis program, was used to analyze tweets, emotions and macroeconomic variables regarding the interest rate decision were analyzed using the Plutchik Emotion Wheel. When the tweets were examined, it was determined that the inflation, interest, and foreign currency trio were the most common macroeconomic variables. It has been found that the main emotions regarding the interest rate decision are intensified in the form of anger, disgust, and fear. In addition to the negative basic emotions, the secondary emotions are discomfort, distress, anxiety, acceptance, and calmness, which are felt most intensely.

ATIF ÖNERİSİ (APA): Boyacıoğlu, Z. Ebru., Türksever, Ertuğrul., Adıgüzel, Tuba., Taş, Hilal., Ulu, Busenur. (2023). Faiz Kararı ile İlgili Makro Ekonomi Gündemi ve Duygu Durumu İncelemesi: Twitter Analizi. *İzmir İktisat Dergisi*. 38(3). 862-883. Doi: 10.24988/ije.1205526

¹ Doç. Dr., Trakya Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü, Edirne, Türkiye, **EMAIL:** ebruzboyacioglu@yahoo.com,

ORCID: 0000-0002-5514-340X

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, İktisat ABD, Edirne, Türkiye, **EMAIL:**ertugrultrksvr@gmail.com,

ORCID: 0000-0002-1881-0779

³ Yüksek Lisans Öğrencisi, Trakya Üniversitesi İktisat ABD, Edirne, Türkiye, **EMAIL:**adgzlt@gmail.com,

ORCID: 0000-0003-0585-3750

⁴ Yüksek Lisans Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, İktisat ABD, Edirne, Türkiye, **EMAIL:**hilaltas3607@gmail.com,

ORCID: 0000-0003-0998-0714

⁵ Yüksek Lisans Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, İktisat ABD, Edirne, Türkiye, **EMAIL:**buseeulu62@hotmail.com,

ORCID: 0000-0002-4015-0770

The findings hold significant potential to contribute both to literature and to policy makers who are in charge of taking regulatory actions.

Keywords: Interest, Central Bank, Twitter, Plutchik Wheel of Emotion , Maxqda,

Jel Code: E4, E43, E58

1. GİRİŞ

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte dijitalleşen dünyada yazılı basın yerini sosyal medya almaktadır (Dai ve Yavuz, 2019, 1477). Dijital çağın önemli bir unsuru olan sosyal medya, fotoğraf ve video paylaşımlarının yanı sıra bireylerin duygu ve düşüncelerini ifade edebildiği, iletişim kurabildiği ve bilgiye kolayca ulaşabildiği bir mecra haline gelmiştir. Günümüzde sosyal medya bireylerin seslerini duyurabildikleri en etkili iletişim alanıdır. Hem ekonomik hem psikolojik hem de sosyolojik etkileri olan bu mecranın gelişimini sürdürmesi ve kullanımının giderek artması ile gündemi saptama gücü de artmaktadır. Sweester vd. (2008), ABD’de yaptığı araştırmada 2004 Başkanlık seçimlerinde medyanın gündemi ile blogların gündemini karşılaştırmış ve aralarında güçlü bir ilişki saptamıştır.

En popüler sosyal medya uygulamalarından biri, 229 milyon aktif kullanıcıya sahip olan Twitter uygulamasıdır (Walsh, 2022). Twitter, toplumun gündeminin saptanabildiği, bireylerin duygu ve düşüncelerini belirli sınırlar dahilinde rahatça ifade edip paylaşabildiği bir ortam yaratmaktadır (Demir, 2020, 3). Twitter, milyonlarca kullanıcısı ile gündemin belirlendiği ve yönetildiği bir alan haline gelmiştir. Birçok haber sitesi de içeriklerin daha hızlı yayılması amacıyla Twitter uygulamasını kullanmaktadır (Paulussen ve Harder, 2014, 542).

Sosyal medyayı yoğun kullanan ülkelerden biri olan Türkiye’deki aktif Twitter kullanıcı sayısı 16,1 milyona ulaşmıştır (İHA, 2022). Güdekli (2016) Twitter üzerinden Türkiye’de yaptığı araştırmada en yüksek tirajlı beş gazete ile Twitter gündemini karşılaştırmış, Twitter’ın etkin bir haber kaynağı ve gündemi belirleme gücü olduğunu tespit etmiştir. Türkiye’de ekonomideki güncel gelişmeler Twitter’daki paylaşımların ana gündemini teşkil etmektedir. Son zamanlarda paylaşılan ekonomi tweetlerinden biri, Merkez Bankası (MB) Para Politikası Kurulu’nca (PPK) açıklanan faiz oranı kararıdır. MB, her ayın belirli günlerinde faiz kararını kamuoyu ile paylaşmaktadır. MB’nin faiz kararını açıklaması sonrası Twitter’da yapılan paylaşımlar faiz kararına yönelik duygu ve düşünceleri kapsamaktadır.

Çalışmada Twitter paylaşımları üzerinden ekonomi gündemine ilişkin bir araştırma planlanmış ve MB faiz kararının açıklanması sonrası ilgili tweetler incelenerek, kararın bireyler üzerinde yarattığı duyguların tespitine yönelik bir araştırma tasarımı belirlenmiştir. Çalışmanın amacı, MB faiz kararı sonrası Twitter kullanıcılarının faiz oranına ilişkin bakış açılarını, karara verdikleri tepkilerin hangi duygu durumu ve hangi makroekonomik değişken ile bağlantılı olduğunu ortaya çıkarmaktır. 23 Haziran 2022 tarihinde açıklanan faiz oranına ilişkin Twitter’da paylaşılan tweetler, MAXQDA nitel veri programı kullanılarak içerik analizi ile incelenmiştir. MAXQDA, sistematik inceleme ve meta-analiz araştırmaları için oldukça uygun bir programdır (Kuckartz ve Rädiker, 2021, 5).

Sosyal medya paylaşımları üzerinden yapılan analizlerde genel olarak kişilerin duygu durumlarını ve duyguların şiddetini ölçmek için Plutchik Duygu Çarkı’ndan yararlanılmaktadır. Bu çalışmada da MB faiz kararı sonrası tweetlerdeki makroekonomik değişkenlere ve duygu durumlarına ilişkin söylemlerin analizinde 1980 yılında Robert Plutchik tarafından geliştirilen sekiz temel duygunun farklı birleşimlerinden oluşan Plutchik Duygu Çarkı kullanılmıştır. Plutchik çarkının tercih edilmesindeki sebep duyguların dizilimi, yoğunluk, benzerlik ve zıtlık kavramlarını şemalaştırılmış hali ile içermesinden kaynaklanmaktadır.

Literatür incelendiğinde Plutchik’in duygu çarkı kullanılarak birçok farklı alan ve konu çerçevesinde duygu analizi yapıldığı tespit edilmiştir. Ekonomik analizlerde varsayılan rasyonalite kavramı, bu

alandaki duygu analizlerinin çalışma alanını kısıtlamış, bu sebeple duygu çarkı kullanılarak yapılan herhangi bir ekonomi odaklı duygu analizine rastlanmamıştır. Son dönemlerde enflasyon gibi ciddi bir ekonomik sorunla mücadele eden Türkiye’de, 23 Haziran 2022 tarihli faiz kararının Twitter kullanıcıları üzerindeki duygusal etkilerini analiz eden bu çalışma ile literatürdeki boşluğun doldurulması hedeflenmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu çalışmadaki literatür taraması, ampirik analizdeki değişkenler ile uyumlu şekilde üç ana başlıkta incelenmiştir. Bu başlıklar: faiz kararlarının makroekonomik etkileri, faiz kararlarının psikolojik yansımaları ve Plutchik Duygu Çarkı olarak belirlenmiştir.

2.1. Kuramsal Olarak Faiz Kararlarının Makroekonomik Etkileri

Faiz kavramı, iktisat tarihinde fizyokrasi ile başlamış ve Neo-Klasik İktisat dahil tüm iktisat okullarında çok sayıda araştırmacı tarafından incelenmiş ve faizin makroekonomik etkilerine ilişkin araştırmalar yapılmıştır. Faiz, sermayenin ödünç alma/verme fiyatı ve/veya tasarrufun ödülü olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle kredi, kullanan için paranın maliyeti, tasarruf sahibi açısından ise ödünç verdiği paranın getirisi olarak ifade edilmektedir (Uzunoğlu, 2015, 1). Faiz politikası ise MB’nin diğer bankalarla para alışverişindeki faiz oranlarına müdahalede bulunarak piyasa faizlerini etkilemeyi hedeflemesi durumu şeklinde ifade edilmektedir (Bıyık, 2019, 13).

Merkez Bankası (MB) tarafından alınan faiz kararlarının ekonomik açıdan önemi büyüktür ve faiz oranları etkin bir para politikası aracı olarak MB’nin belirlediği faiz kararı ile karakterize edilmektedir. MB bankalararası “politika faizi ve gecelik faiz” oranlarını değiştirerek sermaye piyasasında oluşan varlık fiyatları, enflasyon oranı, döviz kurları, milli gelir, tasarruf eğilimi ve dış ticaret hacmi gibi makroekonomik faktörleri etkilemektedir. Bunlara ilaveten faiz oranı aracılığı ile ekonomik birimlerin tüketim, tasarruf ve yatırım kararlarını yönlendirerek makroekonomik unsurlar üzerindeki etkinliğini sürdürmektedir (Sümer, 2020a, 59). Faiz oranı değişimleri sermayenin kullanım maliyetini de etkilemektedir. Örneğin genişletici para politikası düşük faiz oranı ile sermaye maliyetini azaltacağından yatırım ve tüketim harcamalarının yükselmesi sonucu toplam talebi ve ardından da üretim düzeyini arttırmaktadır (Mishkin, 1996, 2).

Parasal aktarım mekanizması; MB politika araçları seçimi ile başlayarak, ekonomik birimlerin karar alma süreçleri, toplam talep ve fiyatlar genel düzeyini etkilemesi ile tamamlanmaktadır. Para politikası kararları toplam talebi ve fiyatlar genel düzeyini; faiz oranları, varlık fiyatları, döviz kurları ve beklentiler gibi kanallar üzerinden dolaylı şekilde etkilemektedir (Mishkin, 1995, 4).

Faiz kararlarının arttırılıp düşürülmesinin belli sonuçları bulunmaktadır. Faiz oranlarının düşürülmesi, tahvil getirilerini azaltmaktadır. Hisse senetlerine yönelik talep artması sonucu hisse senedi fiyatları yükselerek; yurtiçi reel faiz oranlarının düşmesi portföy yatırımcıları için kârlı olmayacak ve ülkeden sermaye çıkışı oluşmaktadır. Bu durum, ulusal paranın değer kaybetmesine neden olacak, döviz kurunu yükselterek enflasyonu tetikleyecektir (TCMB, 2013). Faiz oranlarının arttırılması ise mevduat talebini ve dolayısıyla para tabanını arttırmaktadır. Firmaların yatırımlarını finanse etmek için banka kredilerine ihtiyacı bulunmaktadır, faiz oranlarının artması durumunda üretimin azalması hükümetin mali yükünü arttırmaktadır (Hnatkovska vd., 2013). Faiz oranları ve sermaye ilişkisi açısından önemli bir kavram “Dışlama Etkisi”dir. Dışlama etkisi; kamu harcamalarının artması sonucu iç borçlanma nedeni ile faiz oranlarının artmasıdır. Faiz artışı sonucu yatırımların beklenen kârlılıkları azalacak, bu durum özel sektör yatırımlarına olumsuz yansiyarak milli geliri düşürecektir (Argimon vd., 1997).

Anaakım iktisatta MB’nin faiz oranlarının belirlenmesine ilişkin örneklerden biri de Taylor kuralıdır. 1990 sonrasında para politikası hedefleri açısından önemli rolü olan Taylor Kuralı; MB’nin enflasyon ve üretim açığındaki gelişmelere yönelik faiz tepkisini belirten bir politikadır. Taylor (1993), parasal

aktarım mekanizmasını analiz ettiği çalışmasında, faizi güçlü bir kanal olarak belirterek faiz oranında yapılan değişikliğin yatırım ve tüketim davranışını önemli ölçüde etkilediğini tespit etmiştir. Taylor; ekonomik istikrarı sağlamak amacı ile üretim ve enflasyonu baz alarak politika faiz oranının belirlenmesi gerektiğini öne sürmüştür (Bal vd., 2016, 97).

Makroekonomik literatüre göre fiyat düzeyi yükseldiğinde öncelikle reel dengeler etkilenecektir. Başka bir ifade ile, daha yüksek fiyat seviyesi, daha düşük reel para arzının bir nedenidir. Keynesyen analiz bağlamında, azalan reel para arzı tüm ekonomiyi bozmakta ve dengesizliğe neden olmaktadır. Nihai sonuç, düşük tahvil fiyatları ve daha yüksek faiz oranıdır. Dolayısıyla enflasyon oranından nominal faiz oranına doğru pozitif bir nedensellik ilişkisi bulunmaktadır ve artan enflasyon oranı, faiz oranında bir miktar artışa neden olmaktadır (Asgharpur vd., 2007, 2).

MB kararları hane halkının tüketim ve tasarruf miktarları ile firmaların yatırım ve harcama düzeylerini doğrudan etkilemektedir. MB'nin kısa vadeli nominal faiz oranlarına yönelik regülatif hamlesi, ekonomik birimlerin kararlarında etkili reel faiz oranlarına ve finansal varlık fiyatlarına etki etmektedir (Akay ve Nargeleçekenler, 2009, 131). MB'nin; faiz ve döviz kurlarına müdahalesi ulusal ve uluslararası firmaların yatırım kararları ile tüketicilerin harcamalarında etkili olmaktadır. Akardeniz ve Engin (2019) Merkez Bankası'nın faiz kararlarının; kur oynaklığına ve döviz kurlarında yaşanan değişime neden olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu nedenle para politikaları oluşturulurken bu iki değişkenin seyri dikkate alınmak durumundadır (Karacan, 2010, 72).

GSYH ile faiz oranları arasındaki ilişki incelendiğinde ters yönlü bir ilişki bulunduğunu belirtmek mümkündür. Faiz oranları arttırıldığında yatırım eğilimlerinin düşmesi ve tasarrufa yönelinmesi söz konusudur. Böylece ekonomik birimlerin sermaye hareketlerinde azalış olmakta o da iktisadi faaliyetlerde görülen negatif yönlü gelişme olarak adlandırılan resesyonu meydana getirmektedir (Çetin ve Aksoy, 2016, 71). Bu nedenlerden dolayı ekonomik canlanma hedeflendiğinde faiz oranlarına yönelik indirimler tercih edilmektedir.

Merkez Bankası'nın faiz oranına yönelik kararları ekonomik birimler ile bireylerin hem şimdi hem de gelecekteki tüketim harcamalarını ve yatırım kararlarını etkilemektedir. Örneğin faiz oranındaki artış, bireylerin gelirlerinden kısarak tüketimlerinin bir kısmından vazgeçmesine sebep olmakta ve tasarruf miktarı artmaktadır (Akalin, 1985: 12). Tasarruflar ve faiz oranları arasında önemli bir etkileşim bulunmaktadır. Fisher'a (1930) göre bireylerin belirli dönemlerde göstermiş oldukları tüketim davranışları neticesindeki marjinal fayda ve faiz oranı, tasarruf davranışını etkilemektedir.

Literatürdeki çalışmalar faiz oranlarının; para politikaları ve ekonomide oldukça önemli bir değişken olduğunu göstermektedir. MB'nin faiz oranını politika aracı olarak tanımlaması da bunun göstergesidir. Ayrıca faiz sadece iktisatçıların odaklandığı bir konu olmayıp felsefe, psikoloji, din, siyaset ve hukuk alanlarında da incelenmekte ve faizin gerekliliği sorgulanmaktadır. Günümüzde bazı araştırmacılar faizin; sermayenin etkinliğini arttırıcı bir faktör olduğu, GSYH ve ekonomik büyüme için gerekli olduğu savını desteklemekte, karşıt görüş ise faizin haksız kazanç olarak gerekli olmadığını belirtmektedir.

2.1.1. Merkez Bankası'nın Bağımsızlığı ve Türkiye'deki Faiz Kararları

Oktar (1996) tarafından Merkez Bankası bağımsızlığı; "*merkez bankasının, para politikasını, siyasi otoritenin nüfuzuna ve tasarrufuna maruz kalmadan, hedefleri doğrultusunda uygulayabilme, gerektiğinde değişiklik yapabilme esnekliğine veya inisiyatifine sahip olması*" şeklinde tanımlanmaktadır. Etkin bir para politikası için Merkez Bankası bağımsızlığı genel kabul gören bir gerekliliktir. Enflasyonist ortamın bulunduğu ekonomilerde olası zararlardan korunabilmek adına merkez bankası fiyat istikrarını önceliklendirmektedir. Merkez bankasının bağımsızlığı nihai hedef olan fiyat istikrarı için teknik yöntemin belirlenmesi ve uygulanmasında önemlidir (Eroğlu ve Eroğlu, 2010, 122).

Friedman (1962), merkez bankasının bağımsızlığına karşı çıkıp bir demokraside bu kadar çok güce sahip olmayı sorgulamış ve demokratik denetimden arınmış bir organda yoğunlaşmıştır. Ancak bu sorgulamayla birlikte para politikasının hedeflerinin siyasi kurumlar tarafından belirlenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Merkez bankacılığının başka hiçbir yönü, akademik, finansal ve politik, akla gelebilecek her formda, merkez bankasının siyasi otoritenin bağımsızlığını, esas olarak devletlere karşı dengeleyici bir güç olarak savunmasından daha fazla dikkat ve tartışma uyandırmamıştır. Politik iklimden soyutlansa bile, parasal işlev kendine özgü özelliklerine rağmen, yürütmenin ve merkez bankasının ortak bir işlevidir. Örneğin, para politikası merkez bankasının ayrıcalığı olsa bile, döviz kuru politikası genellikle hükümetle paylaşılır veya tamamen hükümete aittir. Ancak yasal bağımsızlığın mutlak olmadığı ve hiçbir devletin demokratik bir çeşitliliğe bağlı bağımsız olması gereken bir merkez bankasının bağımsızlığını ilan etmediğinin anlaşılması önemlidir (Chandavarkar, 1996, 220).

Türkiye gibi ekonomilerde uygulanan faiz politikaları ülkenin makroekonomik performans göstergelerinden biridir. Türkiye’de para politikasının uygulanmasında, küresel kriz sonrası önceki yaklaşıma bazı eklemeler yapılmıştır. En temel değişiklik, 2008 krizi sonrası, fiyat istikrarı söz konusu olduğunda finansal istikrarın otomatik sağlanacağı görüşünden Merkez Bankaları tarafından vazgeçilmesidir (Serel ve Özkurt, 2014, 57). Bunun nedeni, küresel ekonomik gelişmelerin finansal istikrar üzerindeki etkileridir. 2010 öncesi uygulanmakta olan geleneksel yaklaşım, para politikasının temel amacı olarak fiyat istikrarını belirtirken, finansal istikrar yeni (geleneksel olmayan) yaklaşıma eklenmiştir (Kara ve Ekinci, 2018, 49).

Türkiye’de faiz oranını etkileyen temel unsurlar; para arzı ile para talebinde meydana gelen değişimler ve enflasyondur. Kriz ve kriz sonrası dönemlerde iç talebi arttırıcı kararlar alınırken 2010 yılından itibaren MB, enflasyon baskısını hafifletmek amacıyla faiz koridoruna ilişkin kararlar almaktadır (Sümer, 2020, 56). Faiz koridoru, likidite ve döviz kuru üzerinde faiz oranı ile baskı oluşturarak, kontrolde tutmayı amaçlayan finansal bir araçtır. MB’nin borç verme faiz oranı koridorun üst bandını, borç alma faiz oranı koridorun alt kısmını oluştururken, orta nokta genellikle politika faiz oranı şeklinde ifade edilmektedir (Yücememiş vd., 2015, 450,461).

Tablo 1: Merkez Bankası Para Politikası Kurulu Kararları

Tarih	Politika Faizi	Borç Alma Faizi	Borç Verme Faizi	Tüketici Kredisi Faizleri	Ticari Kredi Faizleri	Mevduat Faizleri
24.09.2021	18	16,50	19,50	22,37	20,45	17,86
22.10.2021	16	14,50	17,50	22,24	19,46	16,68
19.11.2021	15	13,50	16,50	21,93	18,36	15,29
17.12.2021	14	12,50	15,50	23,50	20,64	15,32
19.08.2022	13	11,50	14,50	31,61	25,87	16,79

Kaynak: TCMB. "EVDS TL Kredi Faiz Oranları," (Erişim: 09.08.2022).

TCMB. "EVDS Ticari ve Tüketici Kredileri (TL) Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları, (Erişim: 09.08.2022).

TCMB. "Faiz Oranları (%) Gecelik (O/N)": (Erişim: 09.08.2022).

TCMB. "1 Haftalık Repo": (Erişim: 09.08.2022) kaynaklarından derlenmiştir.

Para politikası kurulunun faiz kararları ardından açıklanan faiz verileri Tablo 1’deki tarihler dikkate alınarak verilmiştir. Yüksek enflasyon ile mücadele edilen ülkemizde parasal aktarım mekanizmasının önemli bir ayağı olan faiz oranındaki sürekli düşüş uzun vadede harcama, yatırım ve üretimin azalması ile sonuçlanmaktadır. Bu uzun vadedeki etkiyi tüketici ve ticari kredi faizlerindeki artıştan gözlemlemek mümkündür. 17.12.2021 ve 19.07.2022 arasındaki dönemde faiz %14 oranında sabit tutulmuş, buna karşılık ağustos ayındaki faiz düşüşü; mevduat faizlerini, tüketici ve ticari kredi faizlerini yükselme yönünde etkilemiştir. Tüketici ve ticari kredilerdeki artış, toplam talebi ve yatırımları olumsuz etkilemektedir. Beklenenin aksine, faiz indiriminin yatırım ve üretim teşviki sağlamaması, yüksek enflasyon ve merkez bankasının ciddi güven kaybetmesine dayanmaktadır. Yabancı sermaye girişi, hisse senetleri ve bono gibi varlıkların fiyatları da faiz

oranından etkilenmekte, politika faizindeki azalma döviz kurunu ters yönlü etkileyerek Türk parasının değer kaybetmesine sebep olmaktadır. Merkez bankasının asli hedefi olan fiyat istikrarı ve çözüm için uygulanan faiz indirimleri, ülkemizin içinde bulunduğu enflasyonist krizin çözülmesinin tam tersi, bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Güler, 2021,16).

Türkiye’de parasal otorite olan Merkez Bankasının kuruluş amaçlarından para politikası üzerinde etkin bir bağımsızlığa sahip olabilmektir. Oluşturulan politikalar sürecinde MB’nin aldığı kararlar bağımsızlık hedefi doğrultusundadır. Yönetmelik gereğince bağımsızlıktan bahsedilse de realitede bu durum geçerli olmayabilmektedir. 4651 sayılı yasa ile MB’nin temel hedefi fiyat istikrarını sağlamak ve bu doğrultuda hükümetin büyüme ve istihdam politikalarını desteklemektir (Eroğlu ve Abdullayev, 2005, 85). Teorik anlamda bağımsızlığa sahip olan merkez bankasının faiz gibi makroekonomik kararlarının yaptırım aşamalarında (açıklamak, düşürmek, sabit tutmak gibi) hükümetten bağımsız hareket etmediğini belirtmek mümkündür.

2.2. Faiz Kararlarının Psikolojik Yansımaları

Merkez Bankası faiz oranı kararlarının bireyler üzerinde sosyal, ekonomik ve psikolojik etkileri bulunmaktadır. Kararlar gerek ekonomiyi gerekse bireylerin nihai yaşamını psikolojik açıdan etkilediği için önemlidir. MB kararları; ekonomik birimlerin yanı sıra hane halkının ekonomik davranışlara olan duygusal tepkilerini de etkilemektedir. Bireylerin ekonomik davranışları ve beraberinde duyu durumları göz önüne alındığında göstermiş oldukları reaksiyonlar bu savı destekler niteliktedir.

Duygu, Türk Dil Kurumunca “*Belirli nesne, olay veya bireylerin insanın iç dünyasında uyandırdığı izlenim*” şeklinde tanımlanmıştır. Frijda (1994)’e göre duygular; güdüleme özelliğine sahip olarak bireyi güdüler ve davranış şekillerini belirleyebilir (Aren vd., 2019, 2692). Duygu; biricik olmasından dolayı tanımlanması oldukça güç bir kavramdır. Duygular bireylerin toplumsal davranışlarının yanında ekonomik davranışları hakkında da bilgi vermektedir. İktisat teorisi, duyguları hesaba katarak ilerlemektedir. Duyguları (veya onlara yol açan mekanizmaları) karar vermenin ek belirleyicileri olarak dahil etmek, mevcut ekonomik karar modellerinin tahmin gücünü arttırabilmektedir (Wälde ve Moors, 2017, 276). İktisadi davranışlar karşısında insanın fiilen yapacağı davranış anlamlandırmaya, düşündürmeye yönelten davranışsal iktisat; para otoritelerinin faiz oranları hakkında rasyonel kararlar aldıktan sonra tüketicinin psikolojik faktörlerini hesaba katarak duyu durumlarını anlamaya yardımcı olmaktadır. Davranışsal iktisat rasyonalite yaklaşımına karşı duyguların önemini incelemektedir. Öyle ki; bireyler ekonomik kararlarında sanıldığığın aksine mantıktan daha fazla duyguların etkisi altında kalmaktadır (Kitapçı, 2017, 90).

Peki iktisadi davranışlarımızı duygularımız nasıl belirler? İktisat literatüründe ilk modern iktisatçı olarak anılan Hume (1985), “*Treatise*” eserinin ikinci bölümünde kişilerin iktisadî tutum ve davranışlarını etkileyen tutkular ve duygular teorisi ile psikolojik çerçevesini sunmaktadır. Hume; bireylerin kendi çıkar kaygılarının, ortağının hazzından haz, acısından acı duymalarına neden olduğunu ve empati kurabildiklerini belirtmektedir. Bireyin kendi çıkarı için duyduğu kaygının, bir hasmının hazzından acı ve acısından haz duymaya götüreceğini de ifade etmektedir. Öyleyse, çıkardan kaynaklanan duygular iyilikseverlik veya öfkeye yol açabildiği gibi empatiden ve kıyaslamadan kaynaklanan duygular da aynı sonucu doğurabilmektedir (Kamilçelebi, 2019, 16).

Duygular, ekonomik süreçlere bağlandıklarında çoğu zaman fayda ile ilişkilendirilebilir. Fayda ajanlarının belirli bir malın tüketiminden çıkardıkları, tüketim eyleminin gerçekleştiği andan önce, o anda ve sonrasında yaşanan duygular tarafından şekillendirilen öznel bir değerlendirmeye bağlıdır. İnsanların belirsizlikle karşı karşıya kaldıklarında gelecekteki sonuçlar üzerinde çok az kontrole sahip olduklarına veya hiç kontrollerinin olmadığına inanırlar (Gomes, 2017). Bu yüzden bireyler MB faiz kararlarını açıkladığı zaman zihinlerinde bir önceki karara yakın çıpalama noktası oluştururlar.

Çıpalama noktası; bireylerin bilinmeyen bir niceliği tahmin öncesi zihinlerinde o konuya ilişkin bir başlangıç noktası belirleyerek tahmin etmesidir.

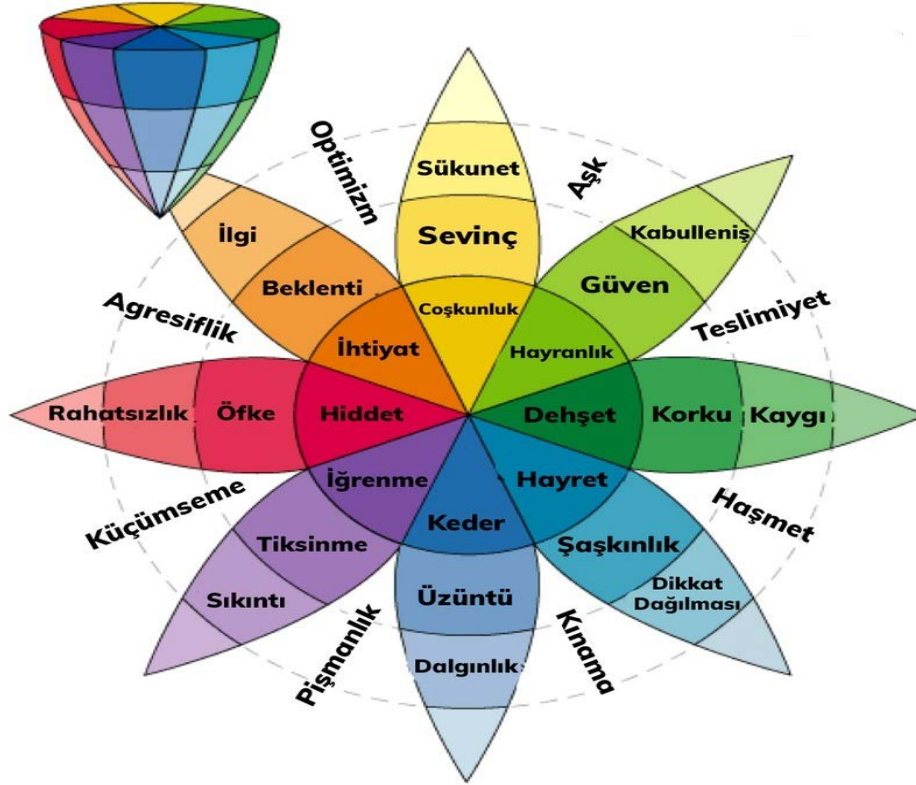
Çıpalama noktası ile iktisatta uyarlayıcı (adaptif) beklentiler teorisi belirsizlik karşısında tahmin edilebilirlik yönü ile benzerlik göstermektedir. Cagan (1956) ve Friedman (1957) tarafından belirsizlik dünyasında gelecekteki değişkenlerin beklentilerini modellemek için anlamlı bir yaklaşım olarak tanıtılan uyarlayıcı beklentiler hipotezi MB faiz kararları öncesi ve sonrasında bireylerin yaşadığı belirsizlik ile ortak unsurlar barındırmaktadır (Evans ve Ramey, 2006, 249). Uyarlayıcı beklentiler teorisinde iktisadi karar alıcıların gelecekteki beklentilerini geçmiş dönem değerlerini göz önünde bulundurarak oluşturması MB'nin faiz oranlarını açıkladıktan sonra kişilerin yatırım, tüketim gibi kararlarını uygularken bunu baz almasıyla benzerlik içerdiği için ortak unsur barındırır şeklinde değerlendirilebilir (Alaşahan, 2019, 25). Bu çıpalama noktası sonucunda bireylerin zihinlerinde ön yargılardan oluşan anomaliler oluşmaktadır. Çoğu zaman bireyler iktisadi kararlarında çevresel faktörlerle etkileşim içinde kalabilmektedir.

Merkez bankasının faiz oranı volatilitesi ile aksiyon alan kişilerin tercihlerini belirlemede zorluk çekebileceği görüşü farklı bakış açılarını ortaya koymaktadır. Bu gibi durumlarda parasal aktarım mekanizma kararları dürtme stratejisiyle ilişkilendirilebilir. Davranışsal iktisat alanında çalışmaları bulunan Thaler & Sunstein'a (2019) göre bireyler tercihlerini durumlarla bağdaştırma konusunda güçlük yaşadıklarında dürtme stratejisine başvurulabilir. Merkez bankasının politika faizini sabit tutmasına dair açıklaması bireylerin tercihlerine ve duygu durumlarına dolaylı bir etkide bulunacağı için bu duruma örnek gösterilebilir. MB sabit bir bantta tutmuş olduğu faiz kararını açıklayıp piyasalara endirekt olarak dürtme uyguladığında tüketici ve yatırım araçlarını kullananlar arasında statüko önyargısı oluşmaktadır. Statüko önyargısı; bireylerin içerisinde bulunduğu durumu koruma eğilimi göstermesidir (Kamilçelebi, 2019, 64). Buna bağlı olarak tepkiler oluşup duygu durumları gelişmektedir. Bazı bireylerin faiz kararlarına uyum sağlayıp bazılarının eleştirmesi bu şekilde değerlendirilebilir.

2.3. Plutchik Duygu Çarkı

Günümüzde sosyal medyanın yoğun kullanımı, bireylerin hem global hem de yerel haber ve gelişmelere hızlı bir şekilde ulaşabilmesini sağlamaktadır. Bunun bir getirisi olarak kişiler duygu, düşünce ve tepkilerini Facebook, Twitter gibi dijital mecralarda rahatça paylaşmaya başlamıştır. İnsanların duyguları ve bu duyguları ifade etme biçimleri ile ilgili psikoloji alanında birçok çalışma yapılmış ve konu ile ilgili kuram ve yöntemler geliştirilmiştir. Bunun yanı sıra duyguların sınıflandırılmasında ortak bir nokta olmadığı gibi, her teorisyen farklı gruplamalar yapmıştır. Örneğin; Mowrer (1960) zevk ve acı olarak iki temel duygu önerirken, Panksepp (1982) beklenti, korku, öfke ve panik olmak üzere dört temel duygu öne sürmüştür (Ortony ve Turner, 1990, 315). Farklı yorum ve teorilerin olduğu bu alanda psikolog Robert Plutchik'de duyguların şemalandırılması üzerine çalışmalar yapmış ve duygu teorisinin bir parçası olarak "Duygu Çarkı"nı Theories of Emotion adlı eserinde tüm detaylarıyla açıklamıştır. Plutchik yaptığı çalışmalar ile duyguları birincil, ikincil ve üçüncül duygular olarak ayırarak sekiz adet birincil (temel) duygu olduğunu savunmuştur (Plutchik, 2001, 349). Temel duygular; tikslenme, öfke, beklenti, korku, şaşkınlık, üzüntü, sevinç ve güven şeklinde belirlenmiştir. Plutchik diğer teorisyenlerden ayrıldığı bir nokta olarak duyguları sınıflandırmada beklenti ve güveni de temel alan bir model kurmuştur (Ortony ve Turner, 1990, 316).

Şekil 1: Plutchik Duygu Çarkı

Kaynak: Plutchik R. (2001), "The Nature of Emotions", American Scientist, 89(4), 349.

Plutchik, Şekil 1'de belirtildiği gibi duyguları ayrıntılı bir şekilde sınıflandırmış ve sekiz temel kategoride incelemiştir. "Duygu Çarkı" adlı çalışmasında farklı duyguların birleşimi ile yeni duygular ortaya çıktığını vurgulamıştır. Şekil 1'de çarkın her yaprağında duyguların 3 ayrı durumu bulunmaktadır. İkincil ve hatta üçüncül duygular temel sekiz duygunun türemesiyle oluşmaktadır. Çarkın dış kısmı duygunun en ılıman seviyesine, ortası temel duygulara, iç kısım ise duygunun en yoğun haline karşılık gelmektedir. İki temel duygunun birleşimi ile arada belirtilen duygular ise ikili duygulardır. Plutchik'e göre duygular karışıktır örneğin, beklenti ve öfke birleşerek agresiflik duygusunu oluşturmaktadır. İğrenme ve hiddet duygusu birleştiğinde küçümseme duygusu, sevinç ve beklentinin birleşmesiyle optimizm (iyimserlik) meydana gelmektedir. Öfke, üzüntü ve tikslenme birleşerek pişmanlık duygusunu meydana getirmektedir (Şener, 2017). Plutchik'in duygu çarkında karşılıklı gelen iki duygunun hiçbir zaman aynı anda yaşanamayacağı ve duyguların yakınlıkları da bu ilişkinin azlığını ve çokluğunu işaret eden bir dizilim ile karşımıza çıkmaktadır. Plutchik ayrıca çarkta karşı karşıya gelen duyguları zıt duygular olarak belirtmiştir (Plutchik, 2001, 349). Çark incelendiğinde küçümseme ve teslimiyet zıt duygulardır.

Plutchik'in duygu şemasını içeren literatür incelendiğinde teorik bilgi ile birlikte bağdaştırılan sosyal medya analizlerinin de kullanıldığı tespit edilmiştir. Kumar ve Vardhan (2022) duygu çarkının Twitter analizindeki verimliliğini inceleyen bir çalışmada çarktaki zıt duygular temelinde veri çözümlemesinde doğruluk oranının yüksek olduğu, değerlendirme ve sınıflandırmada başarılı olduğu ve geniş bir uygulama alanı oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tweetlerin duygu analizini yaparak Twitter trendlerini belirlemeyi amaçlayan Schoene ve Mel (2019), çalışmalarında duygu yoğunluklarına önem vererek Plutchik'in duygu çarkını kullanmışlardır. 24 çeşit duyguyu barındıran çark ile farklı şiddetteki duyguları tek bir ifade de birleştirmek yerine her birini ayrı bir veri olarak işlemenin %78,53'lük bir doğruluk oranı sağladığı

sonucuna ulaşılmıştır. Tromp ve Pechenizkiy (2014) çalışmalarında orijinal kural tabanlı emisyon modelini (RBEM) duygu çarkı ile birleştirerek Twitter analizi yapmışlardır. Sonuçta model ile uyumlu çalışan Plutchik'in duygu sınıflandırması, zıt duyguların ayrıştırılmasında etkili olmasının çalışmayı anlamlı kıldığı çıkarımı elde edilmiştir.

Araştırmacılar tarafından Plutchik'in duygu çarkı birçok farklı konu çerçevesinde yapılan duygu analizlerinde kullanılmıştır. Mohsin ve Beltiukov (2019) bir internet sayfasından insanların online alışverişle ilgili görüşlerini dile getirdiği yorumları alıp Plutchik'in duygu şemasını kullanarak duygu analizi yapmıştır. Weismayer vd. (2021) sosyal medya gönderilerinin zamansal değişkenliğini ölçmek için duygu çarkını kullanmıştır. Deyu Zhou vd. (2016) sosyal medya kullanıcılarının yazınsal olarak aktardığı duyguları doğru tanımlayabilmek için geliştirilen teoride duygu çarkını kullanmıştır. Treceñe (2019) öğrencilerin öğrenme süreçlerindeki duygu değişimlerini 15 günlük bir periyotta toplumsal cinsiyet konusu üzerinden bir tartışma sınıfı yaratarak incelemesinde Plutchik'in çarkını dahil etmiştir.

Duyguların ekonomik karar ve tutumlara etkisi üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde davranışsal iktisat ve nöroiktisat olmak üzere iki ana kavram karşımıza çıkmaktadır. Ekonomi ve psikoloji bilimlerinin birlikte çalıştığı bu alanlar geleneksel iktisadi kültürde var olan rasyonel birey kavramının bir eleştirisi olarak ortaya çıkmış, bireylerin ekonomik davranışlarında duyguların da etkili olduğunu öne sürmüşlerdir. Özellikle bireylerin duygusal tutumlarının oluşumundaki nörolojik sürece ilişkin çalışmalar yürüten nöroiktisat, nörobilimin sunduğu teknik ve yöntemler ışığında karar oluşumlarında beynin rolünü açıklayan bir kavram olarak karşımıza çıkmakta ve bireylerin faiz kararına gösterdikleri tepkilerin açıklanmasında destekleyici bir alanyazını oluşturmaktadır (Çiftçi ve Ayyıldız 2016, 63).

Ekonomi biliminin duygulardan arındırılmış rasyonel davranış temelinde çalışmalar yapması bazı akademisyenlerce eleştirilmiş, Thaler (2000), duyguları dikkate almama sebebi olarak rasyonel modellemenin daha kolay olduğu eleştirisini getirmiştir. Bunun yanı sıra Walde (2015), duyguların ekonomik araştırmalardaki rolünü incelediği bir çalışmada klasik iktisat teorisyenlerinin bazı katkılarında duyguların merkezi bir unsur olarak yer aldığını ortaya koymuştur.

Genel olarak bireylerin ekonomik kararlarını belirleyen faktörler açısından duyguların etkileri davranışsal iktisat kavramı ile literatüre kazandırılmış ve bu alanda birçok çalışma yapılmıştır. Ekonomik kararlarda duyguların etkisi üzerine bir araştırma ortaya koyan Gomes (2017) yaptığı çalışmada özellikle bireysel kararlarda, piyasa ilişkilerinin şekillenmesi ve makro sonuçların oluşumunda duyguların varlığının söz konusu olduğunu belirtmiştir. Esas olarak fayda teorisi ile ilişkilendirilen bu etki, emek ve güven kavramlarıyla da karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte Gomes yaptığı çalışmada duyguların ekonomik yönünü Plutchik'in duygu çarkı modellemesi ile inceleyerek ekonomide duygu analizinin bütünsel bir araştırma alanı oluşturmak yerine belirli duygular üzerinde yoğunlaşma sağladığını ifade etmiş ve Plutchik'in duygu çarkının bu konuda tam yeterli olmasa da temel duygu çiftlerini oluşturmada imkân sağladığını belirtmiştir (Gomes, 2017, 49). Literatür incelendiğinde ekonomik analizlerde birey ve fayda kavramları, duyguların ekonomik kararlara etkisi gibi konularda davranışsal iktisat başlığı öne çıkmış, Plutchik'in duygu çarkının teorik bilgisi dışında ekonomi bilimi ile ilişkilendirilerek modelleme kurulan bir analize rastlanmamıştır.

3. ARAŞTIRMA TASARIMI

Teknolojik gelişim ve dijitalleşme ile birlikte bireylerin günlük faaliyetleri kayıt altına alınarak, büyük ölçekli veri kümelerine dönüştürülmektedir. Sosyal medya aracılığı ile paylaşılan bilgi kolay ulaşılabilir olması nedeni ile, sosyal bilimciler tarafından yapısal ve yapısal olmayan içerikler analiz edilmektedir. Bu araştırmada, mikroblog platformu olan Twitter'da faiz kararına ilişkin

paylaşımlarda makroekonomik faktörler ile bireylerin duygusal tepkileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmada geçerlilik araştırılan olgunun, olduğu biçimi ile yansız gözlenmesi anlamına gelmektedir (Kirk ve Miller, 1986). Araştırmanın iç geçerliliği; veri toplama sürecinde, veri analizi ve tutarlılığı ile açıklanmış, dış geçerliliği ise literatürdeki durumlar incelenerek sağlanmaya çalışılmıştır.

3.1. Yöntem

Araştırmada, Merkez Bankası'nın 23 Haziran 2022 tarihinde faiz oranını sabit tutma kararı açıklaması ile ilgili Twitter'da paylaşılan tweetler nitel içerik analizine tabi tutularak, temalara göre sınıflandırılmıştır. İçerik analizi sosyal bilimlerde sözel ve yazılı içeriklerin nesnel ve sistematik olarak incelenmesini sağlayan bir yöntemdir (Tavşancıl ve Aslan, 2001,144). Nitel içerik analizi, birçok disiplinde kullanılabilen ve seçilen araştırma yaklaşımına bağlı olarak literatürden türetilen kodlama çerçevesi ile kategoriler geliştirebilen esnek bir özelliğe sahiptir (Kuckartz, 2019, 14). İçerik analizinde yazılı bilgilerin temel içeriği ve içerdiği mesajların özetlenmesi ve belirli kategorilerde toplanması amaçlanmaktadır (Cohen vd., 2007). İçerik analizinin temel amacı; metinlerin içeriklerinden sosyal gerçeklik boyutlarının ortaya çıkarılarak ve bazı çıkarımlar yapılabilmesidir (Gökçe, 1995, 189).

23 Haziran 2022 saat 9.00 ile 25 Haziran 2022 21.00 saatleri arasında faiz kararı ile ilgili ekonomik yorum, duygu ve düşünceleri belirtmek amacıyla Twitter'da yapılan paylaşımlar, çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Twitter paylaşımlarının çekilmesinde MAXQDA 20.22 nitel veri analiz programının otomatik tweet çekme özelliğinden faydalanılmıştır. Einspänner vd. (2014), sosyal medya analizlerini; örnekleme karar verme, veri toplama, veri analizi ve yorumlama şeklinde sıralamıştır. Örnekleme seçiminde; kelime temelli ve kullanıcı temelli olmak üzere iki farklı yöntem kullanılabilceğini belirtmişlerdir. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde kelime temelli kriter seçilmiş veriler araştırma amacına uygun olarak başlık etiketleri (hashtag) ve anahtar kelimeler taratılarak belirlenmiştir. Araştırmada çeşitliliğin sağlanabilmesi adına "#faizkararı, #faiz, #TCMB, #MerkezBankası etiketleri ile arama yapılarak veri toplanmıştır. Araştırma örnekleme kelime temelli kriter doğrultusunda 1050 tweetten oluşmaktadır. Twitter verileri MAXQDA programına otomatik aktarılarak tweetler tekrar incelenmiştir. Veri temizleme sürecinde; #faizkararı, #faiz, #TCMB, #MerkezBankası hashtaginin aynı tweet içinde geçtiği ancak konu ile ilgili olmayan ya da retweet niteliği taşıyan 607 tweet analiz dışı bırakılmıştır. Bu ayrıştırma sonucu faiz kararına ilişkin içerikler 443 tweete indirgenerek makine tabanlı öğrenim yöntemi ile sınıflandırılmış, denetimli öğrenme fonksiyonu kullanılarak kodlanmıştır. Manuel yapılan kodlamalar Türk Dil Kurumunun hazırladığı Türkçe sözlükte yer alan Plutchik'e ait temel duygu kavramlarının tanımları referans alınarak gerçekleştirilmiştir (Bozkurt, 2014, 27-30).

Bu çerçevede twitter üzerinde aktarılan duygu durumları ve makro değişkenler etkileşimini anlamlandırabilmek için aşağıdaki araştırma soruları geliştirilmiştir.

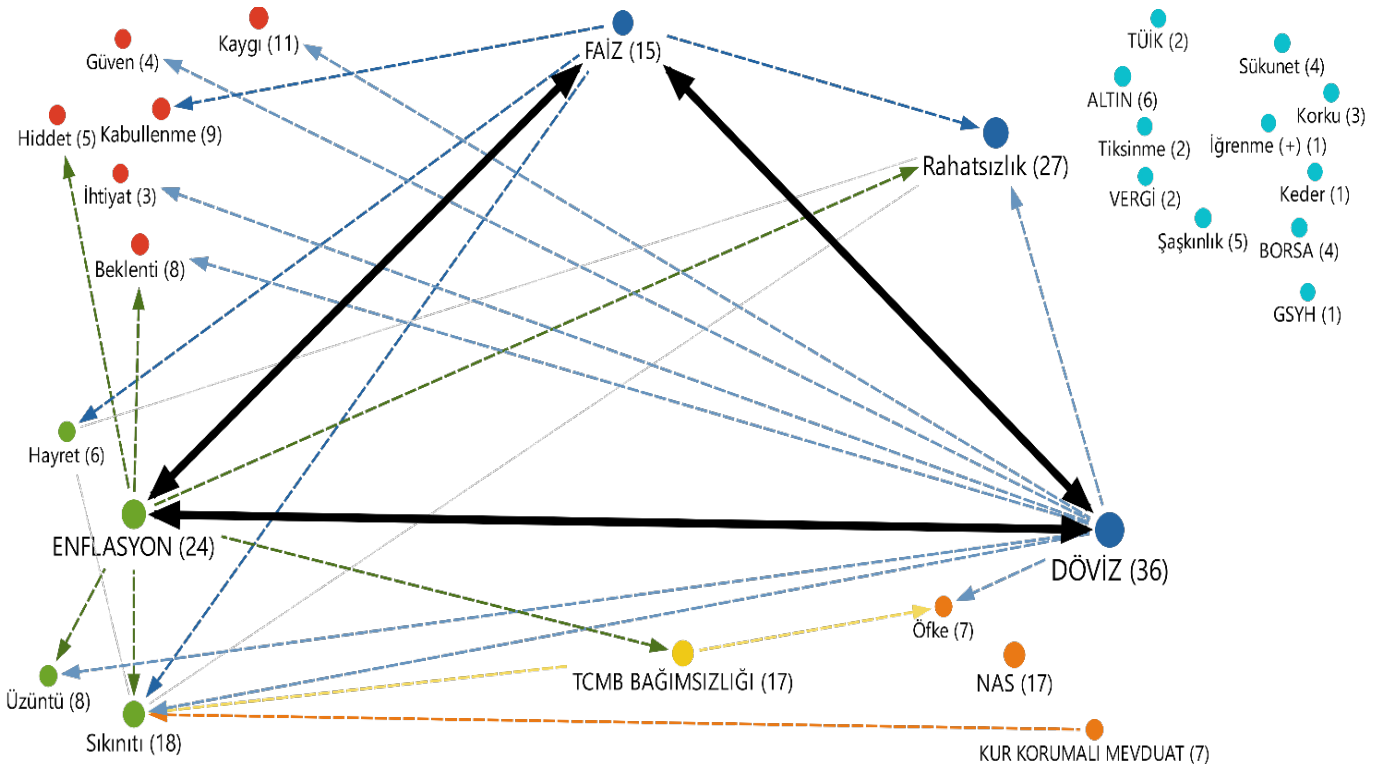
Q1. Kullanıcıların, faiz kararı hakkında dile getirdiği düşünceler hangi duygular çerçevesinde şekillenmektedir?

Q2. Kullanıcıların düşünceleri hangi makroekonomik kavram hangi duygu ya da ifadeler çerçevesinde kesilmektedir?

3.2. Bulgular

23 Haziran 2022 tarihinde açıklanan MB kararı ile faiz oranının %14'de sabit tutulması sonucunda Twitter üzerinden yapılan analizde Plutchik'in çarkındaki sekiz temel duygu ve alt-üst duygulara ilişkin tweetlerin kodlanması sonucu elde edilen bulgular Şekil 2'de belirtilmiştir. Buna ilaveten tweetlerin içeriği belirlenen makro değişkenlere göre ilişkilendirilerek, duygular ile makro değişkenler arasında ilişkisi kurulmaya çalışılmıştır.

Şekil 2: Kod Haritası

Şekil 2’de Maxqda’nın bir fonksiyonu olan Kod Haritası yer almaktadır. Bu harita değişkenler arasındaki sebep-sonuç ilişkisini ifade ettiği gibi ilişkisizlik durumunu da ortaya koymaktadır. Oluşturulan bu harita kodlanan duygu durumlarının yanı sıra kodlanan makroekonomik göstergeler arasındaki ilişkilere dayanmaktadır. Okların yönü makro değişkenlerden duygu durumlarına doğru uzanmaktadır. Makro değişkende meydana gelecek bir durumun karşılığı duygu durumunun değişmesine sebep olmaktadır. Herhangi birinde meydana gelen bir değişiklik diğerini doğrudan etkilemektedir. İncelenen tweetlerde makroekonomik değişkenler olarak en fazla enflasyon, faiz, döviz üçlüsü ve duygu durumu olarak rahatsızlık yer almıştır. Faiz, enflasyon, döviz ve rahatsızlık arasındaki kuvvetli ilişki kod haritası ile desteklenmiştir. Çalışma kapsamında incelenen faiz kararı sonrası paylaşılan tweetlerde enflasyon ve döviz gibi makroekonomik unsurlara ve rahatsızlık duygusuna ilişkin örnek tweetler aşağıda belirtilmiştir.

- “Hiçbir anlamı kalmadı ki artık. TÜİK enflasyonu %74, reel enflasyon%150 üzeri ama politika faizi%14. TÜİK’i baz alsak bile arada %60 reel negatif fark var. Ki reel enflasyonu baz alırsak arada uçurum var. Nasıl dengeye gelecek bu şartlarda çok zor çok....! #faizkararı”
- “Tek çare dövizi düşürmek. Bunun içinde ya ülkeyi bitiren inattan vazgeçip politika faizi artacak ya da süper bono tarzı yüksek faiz veren bir ürün çıkacak. Politika faizi daha etkili olur. Zaman daralıyor acilen döviz düşmeli zaman geçtikçe zarar artıyor.”

Şekil 1’deki Kod haritasında belirtilen renkler, değişkenlerin bir arada hareket ettiğini göstermektedir. Örneğin turuncu renk olarak gösterilen değişkenlerin bir arada bulunması aralarındaki yakın ilişkiyi ifade etmektedir. Öfke-KKM-Nas’ın birlikte ve aynı renkte olması bu iki makro unsura karşı öfke duyulduğu şeklinde yorumlanabilir.

- Faiz ile mücadele zenginlere faizli koruma vermek mi? Gariplere haram herhalde? #faizkararı sabit olarak açıklanıyor 6 aydır. Faiz haramsa ve mücadele edeceğim deyip aynı tutunca sevap olmuyor Nas, 14 ve aşağısı için geçerli değil sanırım. Din tüccarlığında tükendiği yerler varmış!

- *"Hiçbir yaptığınız tutmadı kur korumalı mevduat dediniz boş dolar 17.36 yazık bu ülkeye vatandaşa varili 128 \$ iken zamlar art arda geldi benzin 29 tl oldu varili 108\$ düşmesine rağmen indirimler komik yok yazık size #merkezbekasi*

Faiz ve döviz makro değişkenleri ile öne çıkan duygu durumu rahatsızlık olarak belirlenmiştir. Bu durum faiz kararı sonrası döviz kurlarında yaşanan artışa yönelik rahatsızlık yaşanması şeklinde değerlendirilebilir.

- *İnadınız neden?? Piyasada kredi veren banka bulamıyoruz bulsak ta sizin 14 baz puanın iki katından fazlaya kredi veriyorlar...bu karar ile dövizini yine harlıyorsunuz #faizkararı*
- *#TCMB kimsenin yüksek faiz istediği yok ancak bu politikayla faizlerin daha da arttığını görmüyor musunuz? biraz varsa vicdanlarınıza sesleniyoruz daha ne kadar karanlığa sürüklenecek bu ülke allah iki yakanızı bir araya getirmesin*

Kullanıcıların merkez bankası bağımsızlığı konusunda öfke ve sıkıntı duygularını yoğun olarak tweetlerine yansıttığı belirlenmiştir. Bu durum kod haritasında TCMB Bağımsızlığından öfke ve sıkıntıya doğru sarı oklarla belirtilmiştir.

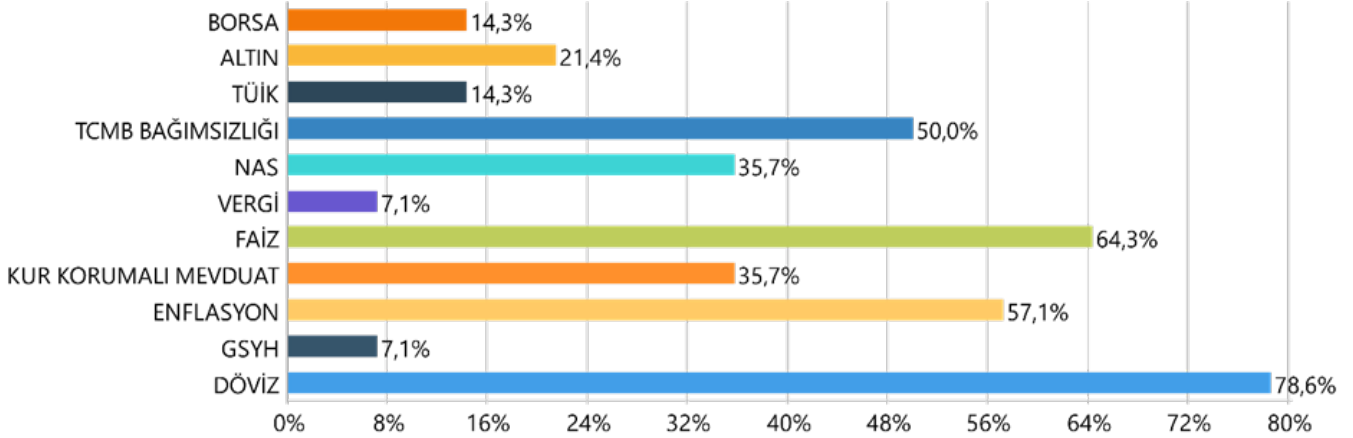
- *Merkez Bankası bağımsız değil kukladır. Bu ülkede halk açlıktan kırılıyor,Enflasyon olmuş yüzde 150, Alım gücü yerlerde ama, Merkez bankası saraya hizmet etmeye devam ediyor. #MerkezBankası #faizkararı #DolarTL #enflasyon*
- *MB haftalık gösterge repo faizinde değişikliğe gitmedi TCMB PPK faiz toplantısı sonrası yapılan açıklamaya göre, haftalık repo faizi %14,00 kaldı. Merkez Bankası bağımsız olması gerek bağımsız karar vermeli ve tekrar Naci Ağbal gelsin başka türlü zor #faiz #TCMB #MerkezBankası*

Enflasyon makro değişkeni ile öne çıkan duygu durumları; hayret, üzüntü ve sıkıntı olarak kod haritasında tespit edilmiştir. Bu durum enflasyona yönelik olarak bu duyguların yoğun olarak hissedildiğini ortaya koymaktadır.

- *Bildiğiniz, duyduğunuz #Zamlar'ı #TCMB, #TÜİK ve hükümete bildirmek bir vatandaşlık görevi ve aynı zamanda menfaatiniz gereğidir. ENAG'ın %160.7, İTO'nun %87 dediği #enflasyon, #TÜİK'e göre %73.5 Kurban parasına DİB %100, Kızılay %145 #zam yapmış. #DolarTL #dolar #altın #faiz*
- *"Orta vade TCMB #enflasyon hedefi vs gerçekleşen arasındaki uçurum gitgide büyümektedir. TCMB yıl sonu orta vade enflasyon hedefi %5'tir. Mevcut politikalarla yaklaşık 10 senede yakınından geçemeyecek bir rakam oluşmaktadır. #usdry #TCMB #PPK*

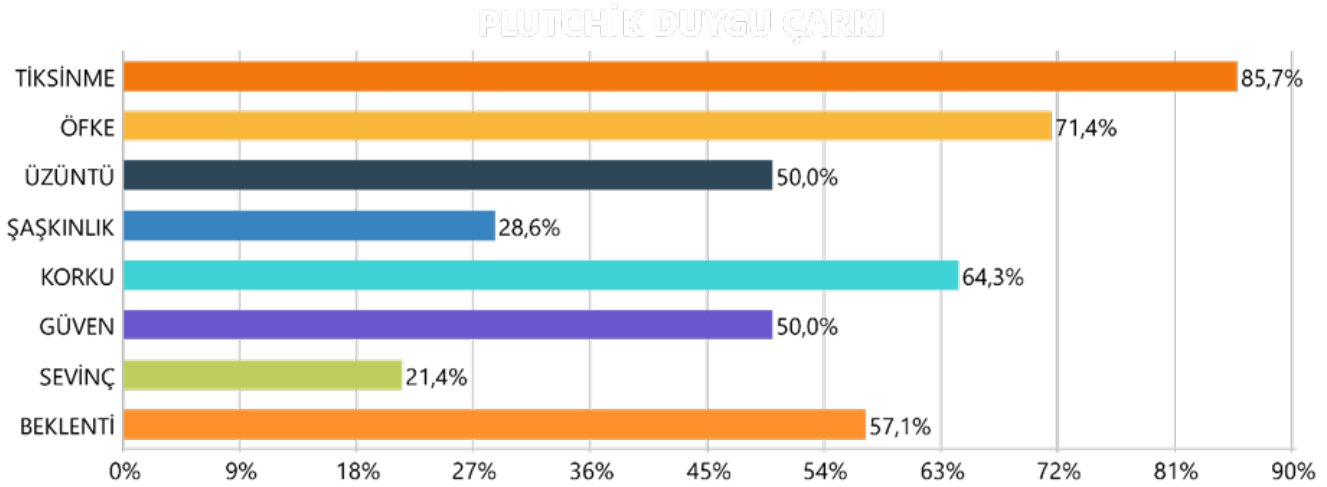
"TÜİK – Altın – Tiksinme – Vergi – Şaşkınlık – Sükûnet – İğrenme – Korku – Keder – Borsa-GSYH" bir arada hareket eden bu 11 değişkenin ilişkisiz çıkmasının sebebi bu konularda fazla sayıda tweet bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Analiz edilen tweetlerde kullanıcıların faiz kararı sonucu ortaya koyduğu duygu durumu veya makro değişkenler GSYH ile ilişkilendirilmemiştir. Burada dikkat çekici husus; MB tarafından savunulan faiz politikasının resesyonu gidermek ve GSYH'ye olumlu etki etmek gibi yansımaları olacağı savını, yapılan analiz bulgusunun destekler nitelikte olmadığı şeklindedir.

Şekil 3 : Makro Değişkenlerin Dağılımı

Şekil 3 de faiz kararı sonucuna bağlı olarak tweetlerde gündeme getirilen makro değişkenler yer almaktadır. Kararın en yoğun etkisi döviz değişkeninde hissedilmiştir. Kullanıcıların faiz kararına tepkisi yoğunluklu olarak döviz makro değişkeni ile ifade edilmiştir. İkinci önemli etkileşim ise enflasyon değişkeni ve ardından faiz değişkeni olarak görülmektedir. Merkez Bankası bağımsızlığına yönelik değerlendirmeler de % 50 oran ile azımsanmayacak düzeydedir. Merkez Bankası uyguladığı faiz politikasının en büyük etkisinin GSYH’de hissedileceğini öne sürse de yapılan analiz bunu destekler nitelikte değildir. GSYH değişkenine yönelik tepki çok düşük düzeydedir.

Şekil 4 : Plutchik Duygu Çarkı Temel Duygularının Dağılımı

Şekil 4 de ikincil ve üçüncül duyguların oluşturduğu temel duygular belirtilmiştir. Öne çıkan temel duygu öfke olarak görülmektedir. Öfke temel duygusunun yoğunluğu; içinde bulundurduğu ikincil duygular olan rahatsızlık ve hiddetten kaynaklanmaktadır. Benzer durum bir başka temel duygu olan tiksınme, sevinç, korku duygularında da görülmektedir. Makro değişkenlerin duygular ile ilişkilendirildiği Kod Haritasını içeren Şekil 2 de açıkça belirtildiği üzere karara ilişkin sevinç temel duygusu Plutchik çarkında yer alan sükûnet ikincil duygusundan kaynaklanmaktadır ve düşük düzeyde belirtilmektedir. Tiksınme temel duygusu, sıkıntı ikincil duygusundan, korku temel duygusu da kaygı ikincil duygusunun yoğun varlığından dolayı yüksek tespit edilmiştir. Faiz kararı sonrası oluşan gündemde atılan tweetlerin eleştirel yönünün olması ve dozun zaman zaman artarak (tiksinme, korku gibi) devam etmesi açıklanan kararın desteklenmediğinin kanıtıdır. Bu durum faiz kararının kullanıcılar üzerindeki etkisinin duygu durumları açısından olumsuz yansıdığıının bir göstergesidir.

4. SONUÇ

Sosyal medya kullanıcıları çeşitli platformlarında görüşlerini ve duygularını rahatlıkla ifade edebilmektedir. Sosyal medyanın rolü birçok alanda olduğu gibi politika üretmede de büyüktür. Bu sebeple bireylerin duygularını ve düşüncelerini daha rahat bir şekilde ifade edebilmesi sosyal medya platformlarını güçlü bir politik araç haline getirmektedir. Bireylerin beklentilerine ve görüşlerine sosyal medya sayesinde hızla ulaşan politikacılar, sorunları optimal değerlendirip hızlı çözüm bulabilmektedir (Çıldan vd., 2012: 2). Çalışmada faiz kararının bireyler üzerindeki duygusal etkisi ve makro değişkenlerle ilişkisi incelenmiş, tweet analizi sonucu karara ilişkin yorumların hangi duyguyu ne kadar yoğunlukta yansıttığı belirlenmeye çalışılmıştır. Twitter paylaşımları üzerinden ekonomi gündemini inceleyen bu çalışmada faiz kararlarının sosyal medya gündemini etkilediği, sosyal ağlar ile gündemi yönlendirmede etkili olduğu gözlenmiştir.

Araştırmanın geçerliği için: faiz kararı sonrası makroekonomik ve psikolojik sonuçlar ilgili literatürdeki çalışmalar incelenmiş ve kodlamalar araştırma sonuçları dikkate alınarak yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre: faiz kararlarının Twitter kullanıcılarının duygu durumlarında çeşitlilik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Duygu durumlarında çeşitlilik olmasına rağmen öfke, tikslenme ve korku duygularında yoğunlaştığı belirlenmiştir. Buna ilaveten elde edilen duyguların yönü temel duygudan, ikincil duygulara doğru kaymaktadır. İkincil duygulardan rahatsızlık, sıkıntı, kaygı, kabulleniş ve sükûnet en yoğun hissedilen duygulardır. Karara yönelik olumsuz duyguların yoğunluğu kararın sorgulanması gerçeğini ortaya koymaktadır.

Faiz kararları makroekonomik değişkenlerden en yoğun olarak enflasyon ve döviz ile ilişkilendirilmiştir. Bu durum Berument (2002), Sever ve Mızrak (2007), Alacahan (2011)'ın faizin, enflasyon ve döviz kurlarını etkilediğini belirten araştırmaları ile örtüşmektedir. Benzer şekilde Westerlund (2006) 14 OECD ülkesini incelediği çalışmasında döviz kuru, enflasyon ve faiz oranları arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Önemli makroekonomik parametrelerden olan enflasyon, faiz, döviz değişkenleri arasındaki kuvvetli bağ bu çalışma ile de desteklenmiştir. Değişkenlerin birinde meydana gelen bir değişimin toplumun tüm birimlerini etkilemesi durumu literatür ile büyük ölçüde doğru orantılıdır. Yapılan araştırma göstermektedir ki faiz oranları gerek ekonomik gerekse psikolojik olarak bireyleri etkilemede önemli bir yere sahiptir. MB'nin faiz kararının bireylerin duygularında belirleyici olduğu tespit edilmiştir. Özerk yapısıyla bilinen, ülkenin para politikasına yön veren MB'nin aldığı kararlar iktisat literatüründe kabul edilebilir ve bilimsel olması durumunda anlamlıdır. Hiçbir işlem yapmadan bile söylem ile ekonominin gidişatına yön veren bu kurumun kararları tüm ekonomik birimleri ve bireyleri etkilemektedir.

Literatürde farklı ülkelerde faizin etkilerini inceleyen çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışma ise diğerlerinden farklı olarak, faiz kararının Türkiye özelinde Twitter kullanıcılarının makroekonomik gündem ile duygu durumlarına ilişkin bir bulgu sunmaktadır. Para politikaları, ekonomide şüphesiz benzersiz bir role sahiptir. Elde edilen bulgular faiz kararının en temel ekonomik veri olarak toplumda ne denli ilişkili ve etkili olduğunu kanıtlamaktadır. Bu kapsamda ülkelerin faiz kararlarında ekonomik ve psikolojik etkilerini dikkate alarak ayrı bir öncelik ve önem vermesi gerektiği çalışma önerisi olarak sunulmaktadır.

Gündem belirleme gücüne sahip sosyal medya kullanıcılarının tepkilerinin ölçülmesi içerik ve duygu analizleri ile olanaklı hâle gelmektedir. Bu çalışma ile faiz kararları sabit kaldığında bireylerde uyandırdığı izlenim temel alınıp, bakış açılarını gözlemlemek adına referans oluşturması hedeflenmiştir. Ayrıca elde edilen bulgular politika yapıcılara gelecekte faiz kararına ilişkin kararlarda veri olarak katkı sağlama konusunda önemli potansiyeller barındırmaktadır.

Belirli bir tarih aralığında sadece Türkiye'de Twitter üzerinden elde edilen tweetler ve kullanıcıların T.C. Merkez Bankası faiz kararı sonrası anlık olarak verdikleri tepkiler bu çalışmanın temel kısıtlarıdır. Elde edilen sonuçlar ampirik veriler ile desteklenememiştir. Gelecekte yapılacak

çalışmalarda farklı analiz yöntemlerinin eklenmesi ile çalışma kapsamı genişletilebilir. Buna ilaveten yapılacak çalışmalarda değişkenlerin karşılıklı nedensellik ilişkileri ve/veya uzun/kısa dönemli ilişkilerini inceleyen analiz yapılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akalın, U. S. (1985). Faiz Oranlarının Tüketim ve Tasarruf Etkisi. *Doktora Tezi*. İstanbul.
- Akardeniz, E. & Engin, C. (2019), "TCMB Faiz Kararlarının Döviz Kuru Volatilitesine Etkisi", *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 11 (20), 1-27.
- Akay, H. K. & Nargeleçekenler M. (2009), "Para Politikası Şokları Hisse Senedi Fiyatlarını Etkiler mi? Türkiye Örneği", *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, 27(2), 129-152.
- Alacahan, N. D. (2011), "Enflasyon, Döviz Kuru İlişkisi ve Yansıma: Türkiye / The Relationship Between Inflation, Exchange Rate and Pass Through: Turkey", *Sosyal Bilimler Dergisi*, 49-56.
- Alaşahan, Y. (2019). Ekonomide beklentilerin rolü (Master's thesis).
- Aren S., Hamamcı, N. H. & Özcan, S. (2019), "Kişilik Özelliği ve Duyguların Risk Alma Davranışına Etkisi", VI. Yıldız Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, 12-13 Aralık 2019, İstanbul, 2690-2701.
- Argimon I., Gonzalez-Paramo J. M. & Roldan J. M. (1997), "Evidence of Public Spending Crowding-Out from A Panel of OECD Countries", *Applied Economics*, 1001-1010.
- Asgharpur, H., Kohnehshahri, L. A. & Karami, A. (2007), "The Relationships between Interest Rates and Inflation Changes: An Analysis of Long-Term Interest Rate Dynamics in Developing Countries".
- Bal, H., Tanrıöver B. & Erdoğan, E. (2016), "Taylor Kuralı Kapsamında Merkez Bankası Politika Faiz Oranlarının Belirlenmesi: Stokastik Trend Yaklaşımı", *International Journal of Academic Values Studies*, (7), 95-106.
- Berument, H. (2002), "Döviz Kuru Hareketleri ve Enflasyon Dinamiği: Türkiye Örneği", https://www.researchgate.net/profile/M_Hakan_Berument/publication/4727671_Doviz_Kuru_Hareketleri_ve_Enflasyon_Dinamidi, (Erişim: 10.09.2022).
- Bıyık, E. (2019), "Merkez Bankası'nın Para Politikası, Avrupa ve Amerika Merkez Bankaları Kararlarının Türkiye Ekonomisine Etkileri", (Master's Thesis, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), 13.
- Bozkurt, Ferdi (2014), "Sözlükteki Temel Duygu Kavramlarının Yeniden Tanımlanması: Bir Yöntem Önerisi." *Türkoloji Dergisi*, 21(1), 25-34
- Chandavarkar, A. (1996), "Regulation and Supervision. In Central Banking in Developing Countries", Palgrave Macmillan, London, 220-304.
- Cagan, P., 1956. The monetary dynamics of inflation. In: Friedman, M. (Ed.), *Studies in the Quantity Theory of Money*. University of Chicago Press, Chicago, pp. 25–117.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007), "Research Methods in Education" (6th ed.). New York, NY: Routledge.
- Çetin, D. & Aksoy, E. (2016), "OECD Ülkeleri ile Yükselen Piyasalarda Finansal Gelişme ve Faiz Oranlarının, Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi", *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 2(2), 69-91.
- Çiftçi H. & Ayyıldız H. (2016), "Nöroiktisat Işığında Rekabetçi Karar Alma Sürecinde Duygular, Roller ve Önemi", *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 8(2), 58-81.

- Çıldan, C., Ertemiz, M., Tumuçin, H. K., Küçük, E., & Albayrak, D. (2012). Sosyal Medyanın Politik Katılım ve Hareketlerdeki Rolü. *Akademik Bilişim 2012 Konferansı*, (s. 1-9). Ankara.
- Dai, T. U. & Yavuz, V. (2019), "Yazılı Basın ile İnternet Haber Sitelerinin Finansal Yapısı Üzerine Bir Araştırma", *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 1476-1495.
- Demir, Y. (2020), "Sosyal Medyanın Gündem Belirleyicileri: Twitter'da Gündem Belirleme Süreci Üzerine Bir Sosyal Ağ Analizi", *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi-Sayı 51 / Güz 2020*, 1-19.
- Einspänner, J., Dang-Anh, M. & Thimm, C. (2014), "Computer-Assisted Content Analysis of Twitter Data". In Weller, K., Bruns, A., Burgess, J., Mahrt, M. & Puschmann, C. (Ed.), *Twitter and Society*, Peterlung Publishing, 97-108.
- Eroğlu, N. & Abdullayev, A. (2005), "CWN Bağımsızlık Ölçütlerinin TCMB'ye Uygulanması", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6(1), 79-97.
- Eroğlu, N. & Eroğlu, İ. (2010), "Merkez Bankalarının Bağımsızlığı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)'nin Bağımsızlık Tartışması Üzerine Bir Değerlendirme", *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (19), 121-144.
- Evans, G. W., & Ramey, G. (2006). Adaptive expectations, underparameterization and the Lucas critique. *Journal of monetary economics*, 53(2), 249-264.
- Fisher, I. (1930). *Theory of Interest: As Determined By Impatience to Spend Income and Opportunity to Invest It*. Clifton: Augustusm Kelly Publishers.
- Friedman, M. (1962), "Capitalism and Freedom, Chicago: University of Chicago Press", VP (2014). *Distributed Creativity: Thinking Outside the Box of the Creative*.
- Friedman, M., 1957. *Theory of the Consumption Function*. Princeton University Press, Princeton
- Frijda, N. H. & Mesquita, B. (1994), "The Social Roles and Functions of Emotions", In S. Kitayama; H. R. Markus (Eds.), *Emotion and Culture: Empirical Studies of Mutual Influence*, American Psychological Association, 51-87.
- Gomes O. (2017), "Plutchik and Economics: '... Disgust, Fear, and, Oh Yes, Love.'", *Economic Issues*, 22(1), 37-63.
- Gökçe, O. (1995), "İçerik Çözümlemesi-Sosyal Bilimlerde Bir Araştırma Yöntemi", *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayını No:1, Konya*.
- Güdekli, A. (2016), "Gündem Belirleme Kuramı Bağlamında Yazılı Basın ile Twitter", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 151-163.
- Güler A. (2021), "Politika Faizlerinin Banka Faizlerine Geçişkenliği: Türkiye Örneği", *Ekev Akademi Dergisi*, 85, 15-28.
- İHA. (2022, 04 28), Cumhuriyet.com.tr: <https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/twitteri-en-cok-kullanan-ulkeler-belli-oldu-> (Erişim: 22.08.2022).
- Hnatkovska, V., Lahiri, A. & Vegh, C. A. (2013), "Faiz Oranı ve Döviz Kuru: Monotonik Olmayan Bir Hikâye", *European Economic Review*, 63, 68-93.
- Hume, D. (1985), "A Treatise of Human Nature", Ernest C. Mossner (ed). USA: PenguinBooks.
- Kamilçelebi H. (2019), "Davranışsal İktisat", IJOPEC Publication, London.
- Kara, M. & Ekinçi, M. B. (2018), "New Monetary Policy Frame and Tools of the Central Bank in Turkey", *International Journal of Social Science Research*, 7(1), 46-61.

- Karacan, R. (2010), "Faiz, Döviz Kuru İlişkinin Makroekonomik Performansa Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (20), 72-92.
- Kirk, J. & Miller, M. L. (1986). Reliability and Validity in Qualitative Research. California: Sage Publications Inc.
- Kitapçı, İ. (2017), "Rasyonaliteden İrrasyonaliteye: Davranışsal İktisat Yaklaşımı ve Bilişsel Önyargılar", Maliye Araştırmaları Dergisi, 3(1), 85-102.
- Kuckartz, U. (2019). Qualitative Content Analysis: From Kracauer's Beginnings to Today's Challenges. Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research, 20(3), 1-20.
- Kuckartz, U., & Rädiker, S. (2021). MAXQDA 2020 Literature reviews with MAXQDA (S. Toraman, Trans. Turkish). MAXQDA Press
- Kumar P. & Vardhan M. (2022), "PWEBSA: Twitter Sentiment Analysis by Combining Plutchik Wheel of Emotion and Word Embedding", International Journal of Information Technology, 14(2), 69-77.
- Mel D. G. & Schoene A. (2019), "Pooling Tweets by Fine-Grained Emotions to Uncover Topic Trends in Social Media", 22nd International Conference on Information Fusion, Ottawa, Canada.
- Mishkin, F. (1995), "Symposium on the Monetary Transmission Mechanism", The Journal of Economic Perspectives, 9(4), 3-10.
- Mishkin, F. (1996), "The Channelles of Monetary Transmission: Lesson for Monetary Policy", National Bureau of Economic Research (NBER) Working Series, 5464, 1-27.
- Mohsin, A. M. & Beltiukov A. (2019), "Summarizing Emotions from Text Using Plutchik's Wheel of Emotions", Advances in Intelligent Systems Research, 166, 291-294.
- Oktar, S. (1996), "Merkez Bankasının Bağımsızlığı", Birinci Basım, İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.
- Ortony A. & Turner T. J. (1990), "What's Basic About Basic Emotions?", Psychological Review, 97(3), 315-331.
- Paulussen, S. & Harder, R. A. (2014, September 19), "Social Media References in Newspapers, Facebook, Twitter and YouTube as Sources in Newspaper Journalism", Journalism Practice, 8(5), 542-551.
- Plutchik R. (1980). "Emotion Theory, Research and Experience Volume 1 Theories of Emotion", Academic Press Inc, New York.
- Plutchik R. (2000), "Emotions in the Practice of Psychotherapy", Washington DC, American Psychological Association.
- Plutchik R. (2001), "The Nature of Emotions", American Scientist, 89(4), 244-350.
- Serel, A. & Özkurt, İ. C. (2014), "Geleneksel Olmayan Para Politikası Araçları ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası", Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi. 22, 56-71.
- Sever, E. & Mızrak, Z. (2007), "Döviz Kuru, Enflasyon ve Faiz oranı Arasındaki İlişkiler: Türkiye Uygulaması", SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 265-283.
- Sümer A. L., (2020a) "TCMB Faiz Kararlarının Makroekonomik Etkileri", İksad Yayınevi, Ankara/Türkiye
- Sümer, A. L. (2020b), "2008 Sonrası TCMB Faiz Kararlarının Makroekonomik Etkilerinin Analizi", Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, 3(1), 49-74.

- Sweetser, K. D., Golan, G. J. & Wanta, W. (2008), "Intermedia Agenda Setting in Television, Advertising, and Blogs During the 2004 Election", *Mass Communication & Society*, 197-216.
- Şener Ö. (2017), "Duygu Ahrazlığı (Aleksitimi) Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin Duygu İfadeleri ve Spontanlıkları Üzerine Psikodramanın Etkisi" (Yayınlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- Tavşancıl, E. & Aslan, A. E. (2001), "Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller için İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri", İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Taylor, J. B. (1995), "The Monetary Transmission Mechanism: An Empirical Framework, *Journal of Economic Perspectives*", Vol. 9, Iss.4, 11–26.
- TCMB (2013), "Parasal Aktarım Mekanizması", <http://www.tcmb.gov.tr/yeni/evds /yayin/ kitaplar/ParasalAktarim.pdf> (Erişim: 18.08.2022).
- TCMB. "EVDS TL Kredi Faiz Oranları, Toplam TRY Üzerinden Açılan (Vadesiz Mevduatlar Hariç)": https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket/collapse_3/5010/DataGroup/turkish/bie_mt210ags/ (Erişim: 09.08.2022).
- TCMB. "EVDS Ticari ve Tüketici Kredileri (TL) Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları (Akım Veriler, %)": <https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/dashboard/341> (Erişim: 09.08.2022).
- TCMB. "Faiz Oranları (%) Gecelik (O/N)": <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/tr/tcmb+tr/main+menu/temel+faaliyetler/p ara+politikasi/merkez+bankasi+faiz+oranlari/faiz-oranlari> (Erişim: 09.08.2022).
- TCMB. "1 Haftalık Repo": <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Para+Politikasi/Merkez+Bankasi+Faiz+Oranlari/1+Hafta+Repo> (Erişim: 09.08.2022).
- Thaler R. H. (2000), "From Homo Economicus to Homo Sapiens", *Journal of Economic Perspectives*, 14: 133-141.
- Thaler R.H & Sunstein C.R (2019), "Dürtme", Pegasus Yayıncılık, Taksim/İstanbul.
- Treceña D. K. J. (2019), "Delving The Sentiments To Track Emotions In Gender Issues: A Plutchik-Based Sentiment Analysis In Students' Learning Diaries", *International Journal Of Scientific and Technology Research*, 8(12), 1134-1139.
- Tromp E. & Pechenizkiy, E. T. (2014), "Rule-Based Emotion Detection on Social Media: Putting Tweets on Plutchik's Wheel", *arXiv:1412.4682*, 1-6.
- Uzunoğlu S. (2015), "Finans Matematiği Çalışma Kitabı", Literatür Yayıncılık, Beyoğlu/İstanbul
- Wälde K. (2015), "Emotion Research in Economics", Mainz: Johannes-Gutenberg University Mainz.
- Wälde, K., & Moors, A. (2017). *Current Emotion Research in Economics*, 9(3), 271-278.
- Walsh, S. (2022), "Social Media Guide", *Search Engine Journal*: <https://www.searchenginejournal.com/social-media/biggest-social-media-sites/#close>.
- Weismayer C. & Gunter U.; Önder İ. (2021), "Tempral Variability of Emotions in Social Media Post", *Technological Forecasting and Social Change*, 167.
- Westerlund, J. (2006), "Testingfor Panel Cointegration with Multiple Structural Breaks", *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 68(1), 101- 132.

Yücememiş, B. T., Alkan, U. & Dağıdır, C. (2015)," Yeni Bir Para Politikası Aracı Olarak Faiz Koridoru: Türkiye'de Para Politikası Kurulu Faiz Kararlarının Enflasyon Üzerindeki Etkisi", *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 7(13), 449–478.

Zhou D., Zyang X., Zhou Y., Zhao Q. & Geng X. (2016), "Emotion Distribution Learning from Texts" *Proceedings of the 2016 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing* Austin, Texas, 638-647.

© Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY NC) license.
(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

EXTENDED ABSTRACT

Examining The Macro Economic Agenda And Emotions Related To Interest Decision: Twitter Analysis

1. Introduction

Twitter is a major and important source of social media over the Internet. Today, the intensive use of social media enables people to access both global and local news and developments quickly. As a result of this, people have started to share their feelings, thoughts, and reactions easily on digital channels such as Facebook and Twitter.

Within this study, the emotions expressed on Twitter are analyzed using Plutchik's wheel of emotions. Plutchik, named "Theories of Emotion", divided emotions into primary, secondary, and tertiary emotions and argued that there are eight primary (basic) emotions (Plutchik, 2001: 349). As a point where Plutchik differs from other theorists, he established a model based on expectation and trust for classifying emotions (Ortony and Turner, 1990:316). It has been determined that emotion analysis has been made within the framework of many different fields and subjects by using Plutchik's emotion wheel. The concept of assumed rationality in economic analysis has limited the field of study of emotion analyses in this field; therefore, no economy-oriented sentiment analysis using the sentiment wheel has been encountered.

The study aimed to identify macroeconomic factors and emotions after the interest rate decision of the Central Bank. This research, which analyzed the emotional effects of the interest rate decision dated June 23, 2022, on Twitter users in Turkey, which has recently struggled with a serious economic problem such as inflation, aims to fill the gap in the literature. This study can be useful in obtaining public data on the needs and expectations of the economy and can be considered an additional data set when making decisions about monetary policy.

2. Data Set and Method

In the research, tweets shared on Twitter between June 23 2022 9.00 and June 25 2022 21.00, regarding the Central Bank's interest rate decision were subjected to content analysis and classified according to themes. The MAXQDA 20.22 qualitative data analysis program was used to capture Twitter shares. In determining the sample of the study, word-based criteria were chosen, and in accordance with the research purpose, title tags (hashtags) and keywords were scanned. In order to ensure diversity in the research, data were collected by searching with the tags "#interest rate, #interest, #TCMB, #CentralBank. Relational analysis was made with the coded data, and a code map was created.

3. Empirical Findings

The research sample consists of 1050 tweets in line with the word-based criteria. When the contents of the interest decision were examined, They were reduced to 443 tweets. The tweets were converted into codes, and open coding was done. Emotions and macroeconomic variables regarding the interest rate decision were analyzed using the Plutchik Emotion Wheel. The findings show that the inflation, interest and foreign currency trio were the most common macroeconomic variables. It has been determined that the main emotions regarding the interest rate decision are intensified in the form of anger, disgust, and fear. In addition to the negative basic emotions, the secondary emotions are discomfort, distress, anxiety, acceptance, and calmness, which are felt most intensely. For the validity of the research: the macroeconomic and emotional results after the interest decision, although there is diversity in emotions, it has been determined that they were concentrated in anger, disgust, and

fear. In addition, the direction of the emotions obtained shifts from the basic emotion to the lower emotions. Of the lower emotions, discomfort, distress, anxiety, acceptance, and calmness are the most intensely felt.

4. Discussion and Conclusion

In this study, which examines the economic agenda through Twitter shares, it has been observed that interest rate decisions affect the social media agenda and are effective in directing the agenda with social networks. Interest rate decisions are most closely associated with inflation and foreign exchange variables, among other macroeconomic variables. This situation coincides with the researches of Berument (2002), Sever and Mızrak (2007), Alacahan (2011), stating that interest affects inflation and exchange rates. Similarly, Westerlund (2006) revealed the relationship between exchange rates, inflation, and interest rates in his study of 14 OECD countries. The strong link between inflation, interest, and foreign exchange variables, which are important macroeconomic parameters, is supported by this study. The fact that a change in one of the variables affects all units of society is largely directly proportional to the literature. Research shows that interest rates have an important role in affecting individuals both economically and psychologically. The interest rate decision of the CB determines the feelings of individuals. The decisions taken by the Central Bank, which is known for its autonomous structure and directs the monetary policy of the country, are meaningful in the economic literature if they are acceptable and scientific. The decisions of this institution, which directs the course of the economy with discourse even without taking any action, affect all economic units and individuals.

This study presents an empirical finding regarding the macroeconomic agenda and emotions of Twitter users, the interest rate decision in Turkey. The findings prove how relevant and effective the decision of the interest rate is in the society as the most basic economic data. In this context, it is presented as a study proposal that countries should give separate priority and importance by considering their economic and psychological effects in interest rate decisions. In addition, the presented findings have significant potential to contribute to policy makers as data on future interest rate decisions.